

Prenumerata wynosi:

we Lwowie:
miesięcznie 2 korony; — za dwumiesięczną dostawę do domu dopłaca się 60 halerzy;

na prowincji:

	z jednorazową przesyłką	z dwurazową przesyłką
rocznie	36 K — h	36 K — h
kwartalnie	7 50	8 —
miesięcznie	2 50	3 —

W Niemczech miesięcznie 3 M. 50 fen.
W innych krajach miesięcznie 4 Fr.

Łączniak Redakcja nie odpowiada.

„Dziennik Polski” — Lwów,
płac Marjański 1. 7.
Telefonu Nr. 171.

Wydanie poranne.

Dziennik Polski

wychodzi 2 razy dziennie.

Ogłoszenia:

Za jeden wiersz petitowy albo jego miejsce 20 halerzy.
Za jeden wiersz petitowy w rubryce *Nudełane* 40 halerzy.
Drobne ogłoszenia po 3 halerze za słowo. Najmniejsze ogłoszenie 30 halerzy.
Doniesienia o ślubach, zaręczynach i inne prywatne komunikaty w *Kronice* za jeden wiersz petitowy 60 halerzy.

Numer pojedynczy:

	we Lwowie	na prowincję
poranny	3 halerze	5 halerzy
wieczorny	8 halerzy	10 halerzy

Z komisji budżetowej.

(Telegram „Dziennika Polskiego“.)

Wiedeń 18 stycznia.

Komisja budżetowa obradowała wczoraj w dalszym ciągu nad etatem ministerstwa kolejowego.

Ref. p. Powsze zaleca możliwe uwzględnienie potrzeb urzędników i sług kolejowych.

P. Kurz przemawia za polepszeniem stosunków finansowych dla urzędników i sług na kolejach.

P. Górski zaznacza, że budżet ministerstwa kolejowego wskazuje najlepiej na konieczność parlamentu dla kontroli budżetu. Jeżeli nawet parlament wiele kosztuje, to budżet bez parlamentu kosztowałby znacznie więcej. Ministerstwo kolejowe jest najmłodszym z ministerstw i parlament dotychczas nad jego budżetem najmniej miał sposobności wykonywać akcję kontroli.

Mowca występuje szczególnie przeciw nadzwyczajnym kosztom zarządu centralnego. Dotychczasowa organizacja jest zbyt ociężała. Austria potrzebuje koniecznie innej organizacji i innego aparatu administracyjnego. W takim razie także upaństwowienie kolei prywatnych, które ze względu na ugodę z Węgrami i na położenie ekonomiczne państwa jest konieczne, mogłoby się o wiele łatwiej odbywać. Kolejom państwowym w Galicji nie można czynić zarzutu, że ich koszty ruchu są zbyt wysokie.

Należy pamiętać, że wiele z tych kolei budowano tylko ze względów strategicznych. Z drugiej strony istnieją koleje przynoszące bardzo znaczne dochody. Mowca żąda zaprowadzenia lepszego połączenia kolejowego między Szczakową-Trzebiną a Krakowem, jakoteż między Krakowem a Pragą, Karlsbadem i Marjebadem.

P. Romanowicz domaga się energicznie przeprowadzenia decentralizacji kolei państwowych, która raz musi nastąpić. Mowca porusza także stosunki językowe na kolejach państwowych.

Minister kolei dr. Wittek odpowiada na poszczególne żądania i zarzuty, w ciągu dyskusji przez poprzednich mowców podniesione.

Minister wobec wywodów p. Romanowicza stwierdza, że jemu o zarządzeniu administracji kolejowej, aby fabrykę maszyn w Sanoku wyłączyć z konkursu przy dostawie konstrukcji żelaznych dla hali nowego dworca we Lwowie, absolutnie nie wiadomo.

W odpowiedzi na wywody p. Górskiego, minister wskazuje na wydane już zarządzenia, mające na celu lepsze połączenia kolejowe Galicji z Karlsbadem. W sprawie lepszego połączenia kolejowego między Krakowem a Szczakową prowadzą się już od dłuższego czasu rokowania z koleją północną. Wobec krytyki wpływów zarządu wojskowego na zarząd kolejowy, oświadcza minister, że istnieje to we wszystkich państwach i jest koniecznym, a często wychodzi nawet na korzyść ludności.

Wobec zarzutu p. Mengera, co do czystości w wagonach i poczekalniach, mowca zapewnia, że zarząd kolejowy sprawą tą się zajmuje. Co się dotyczy decentralizacji kolejowej, to kwestja ta została statutem organizacyjnym z r. 1896 w sposób bardzo odpowiedni rozwiązana.

W ciągu dalszej dyskusji p. Forzt podnosi, że przyjęcie taryfy kilometrowej nie byłoby dla Galicji szkodliwe, ponieważ także rolnicy galicyjscy woleliby, aby obecne wysokie taryfy dla ruchu lokalnego zostały niższe. Dla

ruchu eksportowego w Galicji możnaby ustanowić nową taryfę wywozową.

P. Eug. Abrahamowicz zaznacza wobec wywodów Forzta, że ani mowca, ani jego stronnictwo nigdy nie przyjęłyby zasady taryfy kilometrowej, że jednakże są za indywidualizowaniem taryfy przy utrzymaniu obecnego systemu taryfowego. Za podstawę do obliczenia galicyjskich stosunków eksportowych nie można brać produkcji jednego roku, lecz należy oprzeć rachubę na danych z szeregu lat, czego p. Forzt nie zrobił. Wywóz z Galicji z pewnością podniesie się z powodu intensywniejszej produkcji. Błędów popełnionych przy ostatnich rokowaniach ugodowych z Węgrami nie powinno się na koszt Galicji naprawiać. Następnie trzy pierwsze działy ministerstwa kolejowego i rezolucję Forzta przyjęto.

W obradach nad tytułem „cla” oświadcza minister skarbu Boehm-Bawerk, że w ministerstwie skarbu wypracowano już projekt reformy ustawodawstwa celnego i projekt ten będzie wkrótce przedłożony rządowi austriackiemu i węgierskiemu do przestudowania. Skargi na złe pomieszczenie urzędów celnych uznaje minister za usprawiedliwione. Co się dotyczy pomieszczenia urzędów celnych w Bielsku, Opawie i Cieszynie rokowania są w toku, co do instalacji urzędu celnego w Radowcach rokowania rozpoczęto.

P. Forzt omawia kwestję czeskich pokwitowań celnych, oświadcza się przeciwko temu, aby dochody z cel były rozdzielane pomiędzy Austrię i Węgry według stosunku kwotowego, a przemawia za podziałem tych dochodów według stosunku faktycznej konsumpcji.

P. Kozłowski oświadcza, że posłowie galicyjscy muszą całkiem słusznie żądać, by początki przemysłu galicyjskiego nie były niszczone przez przewagę kartelową. Galicja w ustawodawstwie przemysłowym wymaga specjalnego uwzględnienia. Mimo, że Galicja ma wiele interesu w urzędzeniu linii celnej między Austrią i Węgrami, Polacy głosowali za ugodą węgierską ze względu na interes państwowy. Niemiecka taryfa celna najbardziej trafia Galicję, mimo to życzymy sobie traktatu z Niemcami, ale nie za każdą cenę. Jednakże nowa niemiecka taryfa celna nie może być pod żadnym warunkiem przyjęta za podstawę w rokowaniach co do traktatu handlowego; lepiej żadnej ugody nie zawierać, jak wiązać się pod warunkami, gorszymi niż dotychczasowe.

Mowca zaznacza, że sposób wykonywania konwencji weterynaryjnej ze strony Niemiec, był tendencyjny. W końcu wzywa zwłeczające się stronnictwa, by zawarły zawieszenie broni przynajmniej na czas odnowienia ugody z Węgrami i traktatów handlowych, aby *tertius gaudens*, który cieszy się naszymi sporami, nie kazal sobie zbyt drogo zapłacić, korzystając z zawikłań wewnętrznych u nas.

Następnie przyjęto tytuł „cla” i rozpoczęto dyskusję nad podatkami konsumcyjnymi.

Referent Menger wnosi rezolucję domagającą się zniesienia podatków konsumcyjnych w miastach zamkniętych i zastąpienia ich przez reformę podatków od napojów.

P. Palffy stwierdza konieczność sanacji finansów krajowych i gminnych; omawia stosunki finansowe Czech, które walczą z ogromnym deficytem. Deficyt może być pokryty pożyczką i dochodami z podatku od piwa.

P. Byk krytykuje przestarzały system podatków konsumcyjnych od wina i moszczu, oraz mięsa i bydła rzeźnego. pod tym ostatnim względem różnica w taryfie istnieje podług

wieku a nie podług żywej wagi, co jest niekorzystne.

Mowca oświadcza się w obszernym wywodzie przeciw podatkom konsumcyjnym w miastach zamkniętych i żąda zniesienia ich w interesie ludności miejscowej i zarządów gminnych.

Następnie obrady przerwano. Dalszy ciąg dziś przed południem.

DEPESZE

telegraficzne i telefoniczne.

Wybory do komisji szacunkowej.

Kraków 18 stycznia. Przy wyborze z III koła do komisji szacunkowej podatku osobisto-dochodowego, członkami komisji na 4 lata zostali wybrani lekarze dr. August Kwaśnicki i dr. Józef Łazarski; na 2 lata właściciel realności Aleksander Sulikowski; zastępcami na 4 lata wybrani kupiec Józef Rudnicki i właściciel realności Edward Wojnarowicz.

Spór w obojbie młodoczeskim

Wiedeń 18 stycznia. Według doniesienia *Slavischer Correspondenz* powstał w łonie stronnictwa młodoczeskiego spór o kwestję językową. Mianowicie posłowie, wybrani przez klub młodoczeski do rokowań z drem Koerberem skłonni są w kwestji językowej zgodzić się na stanowisko zajęte w rozporządzeniach językowych Gautscha, to znaczy, iż są gotowi zrezygnować z ogólnej dwujęzyczności w służbie wewnętrznej, a zgodzić się na to, aby każda władza używała w służbie wewnętrznej tego języka, jakim władza większość ludności w danym okręgu.

Przeciw temu wystąpił stanowczo wraz z swoją grupą p. Skarda przewodniczący komitetu wykonawczego stronnictwa młodoczeskiego w Pradze.

Wobec tego delegaci młodoczescy złożyli oświadczenie, iż albo klub uwolni ich od dalszych rokowań z drem Koerberem i poruczy je p. Szardzie, albo też pozostawioną im zostanie zupełnie swobodna działalność.

O kwity czeskie na djety poselskie.

Wiedeń 18 stycznia. Jak wiadomo p. Herold poruszył sprawę kwitów czeskich na djety poselskie. Mianowicie, chcąc pobrać należące się mu djety, wystawił na nie kwit po czesku, którego kancelarja parlamentu nie przyjęła. W sprawie tej został spisany przez prezydenta izby hr. Vettera protokół, a p. Herold udał się do rządu z żądaniem wypłacenia mu djet. W tych dniach otrzymał odpowiedź, w której prezydent gabinetu zawiadamia go, że rząd nie ma potrzeby w każdym poszczególnym wypadku asygnować djet, gdyż na mocy umowy z prezydum izby, sprawę wypłaty djet posłom, biorącym udział w posiedzeniach przekazano raz na zawsze prezydum. Co się tyczy zaś sprawy nieprzyjęcia kwitu czeskiego, to usuwa się ona z pod kompetencji rządu. P. Herold, otrzymawszy tę rezolucję wniósł skargę przeciw rządowi do trybunału państwowego z żądaniem wypłacenia mu zaległych djet.

Z parlamentu angielskiego.

Londyn 18 stycznia. W izbie lordów na wczorajszym posiedzeniu po Salisburym zabrał głos Roseberry. Mowca zapytuje Salisburiego, czy prawdą jest, że przebywający w Europie zastępcy Boerów konferowali z rządem co do warunków pokoju. Salisbury przeczy temu. Roseberry powiada dalej, że w ostatnim czasie bawił w Londynie przez kilka dni prezydent holenderskich ministrów, o czem pisał

dzienniki w taki sposób, że powstało podejrzenie, iż toczą się jakieś pertraktacje. Mowca powiada, że Anglja jest zniechęconą w całej Europie. Ostatnią mowę Chamberlaina pochwała mowca w zupełności; była ona jak najlepszą i jedynie możliwą odpowiedzią.

Sekretarz stanu dla spraw zagranicznych Landsdowne ubolewa, że mąż tak wybitny jak Roseberry twierdzi, iż Anglja jest w całej Europie zniechęcona. Jest to niesłuszne. Zawsze, jeżeli wielkie mocarstwo prowadzi wojnę z małym państwem, sympatje są po stronie słabszych. Po stronie Anglii jest prawo. Rząd zajmuje się poważnie reformą wojska.

Na tem dyskusję zamknięto, poczem adres uchwalono.

Londyn 18 stycznia. W izbie gmin powitali posłowie z partji rządowej wchodzącego do sali Chamberlaina długotrwałymi oklaskami. W toku dyskusji adresowej krytykował dep. Campbell-Bannerman prowadzenie wojny południowo-afrykańskiej, oświadczając się przeciw bezwzględnemu postępowaniu wobec Boerów, a za zawarciem z nimi pokoju. Mowca wystąpił także przeciw przymusowym środkom w Irlandji.

Balfour bronił rządu przed zarzutami poprzedniego mowcy i oświadczył, że rząd będzie prowadził wojnę do końca, t. j. do zupełnej aneksji republik.

Londyn 18 stycznia. W izbie gmin interpelował dep. Mac Neill Balfoura, czy tenże zechce odczytać odpisy zapewnień, które dano niemieckiemu kanclerzowi Rzeszy ze strony rządu angielskiego w tym kierunku, że mowa edynburska Chamberlaina i określenie armji niemieckiej, nie miały na celu obrażać uczuć narodu niemieckiego.

Balfour odpowiedział, że urzędownie żadnych zapewnień nie dano, a tylko w rozmowie niemieckiego ambasadora z sekretarzem stanu dla spraw zagranicznych Landsdownem, zostało to stwierdzone. Na zapytanie tego samego posła, który z obu dygnitarzy rozpoczął rozmowę, rząd nie dał odpowiedzi.

Sankcja monarsza.

Wiedeń 18 stycznia. *Wiener Ztg.* ogłasza sankcję uchwaloną przez sejm galicyjski ustawy w sprawie udzielenia radzie powiatowej w Grybowie pozwolenia na zaciągnięcie pożyczki 30.000 koron.

Rada wojskowa.

Wiedeń 18 stycznia. Na radzie wojskowej, odbytej pod przewodnictwem cesarza, postanowiono mianować w miejsce gen. Dawida, komendantem korpusu w Dalmacji gen. Horzetzky'ego

Z oboru wszechniemieckiego

Praga 18 stycznia. Do Asch zwołane zostało na sobotę 25 bm. walne zgromadzenie mężów zaufania stronnictwa wszechniemieckiego, które rozstrzygnąć ma spór między Schoenererem a Wolfem.

Z sejmu pruskiego.

Berlin 18 stycznia. Sejm pruski obradował wczoraj nad budżetem w pierwszym czytaniu. W dyskusji zabrał głos minister skarbu Rheinbaben, który oświadczył, że zniesienie taryfy osobowej na kolejach jest koniecznym, nie może natomiast przyrzec zniesienia taryfy towarowej.

Posel Jażdżewski omawiał etat sprawiedliwości, mówił o zarządzeniach policji w kwestji polskich zgromadzeń i żądał, aby tylko takich mianowano urzędników sądowych w prowincjach wsch. dnich, którzy władają językiem polskim. Utałyby wówczas nieprawidłowości, będące po części winą panujących stosunków. Pieniądze na budowę niemieckich domów i na niemieckie stowarzyszenia są najlepszym środkiem rozdzielającym Niemców od Polaków w towarzyskim pojęciu. Główna wina spada na Niemców, którzy tak się przęścigają w uciskanu Polaków.

Minister Rheinbaben, ubolewa, że nie może zgodzić się na życzenia Polaków. W walce z Polakami rząd nie może przestrzegać stanowiska „Gewebr bei Fuss“, do tej wysokości obojętność i rząd nie może się wnieść.

Posel Eynern omawia encyklikę papieską w sprawie ruchu „Los von Rom“ i oświadcza, że niesłuszne jest twierdzenie, jakoby kościół ewangelicki brał udział w agitacji przeciw ko-

ściółowi katolickiemu. Stowarzyszenie Gustawa Adolfa jest najbardziej pokojowym towarzystwem. (Głosy: Oho! w centrum.)

P. Kirsch (z centrum) polemizuje z poprzednim mowcą i powiada, że są pewne objawy, które usprawiedliwiają twierdzenie, iż kościół ewangelicki popiera agitację „Los von Rom.“

Minister Rheinbaben odpowiada na wywody kilku mowców, domagających się przedłożenia kanalowego i oświadcza, że przedłożenie to nie zostało ostatecznie cofnięte, lecz nie pora jest teraz na nie. Na tem dyskusję zamknięto. Następane posiedzenie dzisiaj.

Samobójstwo.

Ołomuniec 18 stycznia. Wczoraj zastrzelił się tu kapitan 18 pułku piechoty Józef Szpazier. Powodem samobójstwa była wielka nerwowość.

Burze.

Wiedeń 18 stycznia. Także przez wczorajszy dzień szalała tu hurza, choć już nie tak silna, jak onegdaj. Wicher obalił między innymi 2 ludzi i tak silnie rzucił nimi o ziemię, iż zmarli wskutek odniesionych obrażeń. Wiele osób odniosło uszkodzenia, także szkody materialne są znaczne. Połączenie telegraficzne i telefoniczne w wielu miejscach przerwane.

Trzęsienie ziemi.

Nowy Jork 18 stycznia. Z miejscowości Zhildancino w Meksyku nadeszła wiadomość, że wskutek trzęsienia ziemi, jakie nawiedziło tę okolicę, 600 osób utraciło życie.

Nowy Jork 18 stycznia. Telegram z Laredo (Texas) donosi, że także inne okolice Meksyku nawiedziło trzęsienie ziemi trwające 25 minut.

Straszna katastrofa.

Hniewin 18 stycznia. Od wczoraj rana pracują dalej nad utworzeniem przystępu do szybu „Jupiter“. Rzeka Biała wskutek onegdajszego deszczu wezbrała; roboty prowadzi się mimo to dalej. Wczoraj rozpoznano trupa, znalezione onegdaj u wejścia do szybu. Jest to jeden z robotników.

Hniewin 18 stycznia. Dotychczas nie wydobyto dalszych trupów. Wczoraj rozpoczęło się rozdawanie przez kasy brackie jednorazowych wsparć dla wdów i sierót po nieszczęśliwych ofiarach katastrofy; wdowom rozdano po 200 koron a nieletnim sierotom po 40 koron — Dr. Koerber nadesłał 1000 koron na zapomogi dla rodzin robotników.

Wykonanie wyroku śmierci.

Berlin 18 stycznia. W Raumburgu stracono wczoraj dwóch mężczyzn i jedną kobietę, skazanych przez przysięgłych na karę śmierci za morderstwo

KRONIKA.

Djarjusz lwowski

Sobota 18 stycznia.

Powszechne wykłady uniwersytetu ludowego W zakładzie fizycznym (ul. Długosza 8) od godziny 7^{1/2} - 8^{1/2}, wieczorem, prof. uniw. dr. K. Twardowski: „Zarys psychologii (pojęcia i sądy)“.

Teatr miejski: „Pajace“, opera, „Rycerskość wieśniacza“, opera. Początek o godzinie 7 wieczorem.

Kalendarz Sobota (18): Pryszy panny. — Jaropelka. (5) Fieopemta. Wschód słońca o godzinie 7 m. 51 zachód o godzinie 4 minut 31.

Stan powietrza; Godzina 6 rano: Ciepłota + 1° R Pada śnieg; silny wiatr.

Przeniesienie. Lwowski wyższy sąd krajowy przetransfował kancelistę sądowego Jana Markiewicza z Monasterzysk do Lubaczowa.

Z kolei państwowych. Minister kolei uwolnił, w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych i ministerstwem skarbu, sekretarza ministerjalnego Alfreda Ressiga, od obowiązków komisarza rządowego akcyjnego towarzystwa dla kolei Chabówka Zakopane, a to z powodu przeniesienia siedziby tego towarzystwa z Wiednia do Lwowa, oraz przeniósł adjunkta maszyn Tobiasza Sterna na jego własne żądanie z dyrekcji w Stanisławowie do okręgu kierownictwa ruchu w Czerniowcach.

Ze sfer sądowych. P. Piwocki, radca sądu krajowego i naczelnik sekcji II, został mianowany starszym radcą i przeniesiony do apelacji. W miejsce jego kierownictwo sekcji II obejmie p. radca Karol D'Abancourt

Prze-wa ruchu kolejowego. Z powodu zamieci śnieżnych wstrzymany został z dniem 16

bm. ruch wszystkich pociągów na kolei lokalnej Kraków-Koćmyrzów, między stacjami Bieńczyce Koćmyrzów prawdopodobnie na 48 godz. Po za stacją Bieńczyce nie przyjmują się żadnych posyłek.

Na posiedzeniu administracyjnym Towarzystwa lekarzy lwowskich, wybrano wczoraj nowy wydział. Prezesem został dr. Adam Solowij, wiceprezesem dr. Władysław Jasiński, sekretarzem dr. Salomon Ruff. Prócz tego wybrano jeszcze 8 delegatów na walne zgromadzenie tow. lekarzy galicyjskich.

Wybory członków komisji podatku osobistego dochodowego z III. koła odbyły się wczoraj przy udziale przeszło tysiąca wyborców. Skrutynium nie zostało jeszcze ukończono, o ile jednak z pobieżnego przejrzenia oddanych głosów sądzić można, wybranym został jako zastępca na pewne, p. Alfred Dziekowski kupiec. Co do drugiego elekta, to dopiero dzisiaj komisja skrutacyjna obliczy dokładnie głosy, które rozstrzeliły się na dwu kandydatów, Michała Nicka ajenta handlowego i Jana Kracha, budowniczego. Kandydaturę tego ostatniego, podniesioną wbrew woli komitetu, popierali bardzo energicznie lwowsy przemysłowcy i drobni mieszczanie, tak, że prawdopodobnie p. Krach większość głosów mieć będzie.

Echo sprawy Czelański'ego. Głośny swego czasu zatarg między dyrektorem teatru lwowskiego p. Pawlikowskim, a śpiewakiem p. Myszugą, zakończył się przed kilku dniami wyrokiem najwyższego trybunału w Wiedniu. Sprawa, jak sobie nasi czytelnicy przypomnia, miała się jak następuje: Były dyrektor opery lwowskiej p. Czelański postanowił był, iż artystom śpiewakom nie wolno powtarzać żadnych aryj, choćby publiczność tego się domagała. Tego samego dnia, w którym zapadło to postanowienie, pawano „Halke“. P. Myszuga śpiewał Jontka. Po odśpiewaniu arji „Szumią jodły“ publiczność nagrodziła go bucznymi oklaskami, wywołała go kilkanaście razy i domagała się powtórzenia tej arji. P. Myszuga chcąc uczynić, żądanie publiczności, zbliżył się do budki suflera i dał znak kapelmistrzowi, iż chce arję powtórzyć. P. Czelański na zważając na to, kazał orkiestrze grać dalej. Publiczność widząc całe zajście urządziła natychmiast demonstrację przeciw p. Czelański'emu, a po przedstawieniu między kapelmistrzem, a p. Myszugą przyszło do ostrego starcia, którego epilogiem było to, że p. Myszuga oświadczył p. dyrektorowi Pawlikowskiemu, iż póty nie będzie śpiewał w teatrze lwowskim, póki orkiestrą dyrygować będzie p. Czelański.

P. Pawlikowski życzenia p. Myszugi nie uwzględnił, wskutek czego p. Myszuga przerwał dalsze występy a nadto wniósł przeciw p. Pawlikowskiemu skargę o 4000 koron, należących się mu, jako honorarium za cztery występy. P. Pawlikowski znów wniósł przeciw p. Myszudze skargę o 40000 koron, które liczył sobie jako odszkodowanie za przerwane przez p. Myszugę występy. Sąd pierwszej instancji zasądził p. Pawlikowskiemu na zapłatę p. Myszudze 4000 koron. Przeciw temu wyrokowi adwokat dr. Grek wniósł imieniem p. Pawlikowskiemu rekurs. Sąd drugiej instancji przyznał wprawdzie słusność pretensji p. Myszugi, ale równocześnie orzekł, że dyrekcja teatru poniosła przez zerwanie występów przez p. Myszugę szkodę, jeżeli nie w wysokości 40.000 koron, to co najmniej w wysokości 4000 koron. W ten sposób sąd apelacyjny skompensował obie pretensje, a równocześnie skazał p. Myszugę na ponoszenie kosztów sądowych pierwszej i drugiej instancji. Adwokat p. Myszugi, dr. Kwolewski, wniósł o rewizję procesu, wskutek czego sprawę tę rozpatrywał na wyższy trybunał w Wiedniu. Po rozpatrzeniu sprawy, trybunał zniósł wyroki obu instancji i nie przyznał ani honorarium p. Myszudze, ani odszkodowania p. Pawlikowskiemu, a nadto obu uwolnił od placenia stronie przeciwnej kosztów sądowych.

Sympatyczną nowość, mianowicie koncerty specjalnie urządzone dla dzieci, wprowadza u nas IV Koło towarzystwa szkoły ludowej. Zarząd Koła wychodzi ze słusznego, pedagogicznego zapatrywania, że działalność naszej, kształcącej się w muzyce, trzeba dać od czasu do czasu sposobność wysłuchania przystępnych dla niej, a przytem dobrze wykonanych utworów muzycznych. Koncerty wielkich towarzystw muzycznych, obliczone na słuchaczy dojrzałych, są dla dzieci zanadto poważne i niezrozumiałe. Zaintę i cechą charakterystyczną koncertów, jakich szereg urządzać zamierza IV Koło towarzystwa szkoły ludowej, będzie obok wzorowego wykonania poszczególnych punktów programu, najstarszym i najstarszym ich dobór w tym kierunku, aby młode audytorjum odnieść mogło istotną korzyść ze słuchanych utworów.

Pierwszy koncert tego rodzaju odbędzie się

w niedzielę dnia 26 b. m. w sali „Sokoła” w porze południowej. Osobny komitet, z panią prof. Pawlewską na czele, dokłada starań, aby ułożyć program odpowiedni i zapewnić koncertowi pierwszorzędne sily artystyczne. Ceny miejsc ustanowiono umyślnie możliwie najniższe. Szczegóły programu niebawem ogłosimy.

Dochód z koncertów tych przeznaczają Kolo na budowę polskiej szkoły ludowej na kresach wschodnich.

Apel do polskich malarzy wystosował znany powszechnie ich kolega p. Włodzimierz Tetmajer. Wzywa on, by „polską sztukę robiono polskimi barwami”, których dostarczyć może każdemu fabryka Karmańskiego w Dębnikach pod Krakowem.

Z powodu zawiei śnieżnej wstrzymano ruch towarowy na szlaku Biała czortkowska-Zaleszczyki od 17 stycznia począwszy aż do odwołania.

„Car jedzie!” Jeden z dzienników lwowskich doniósł, że cenzura lwowska zakazała wystawienia tej jednoaktowej sztuki Józefa Maskoffa z powodu, że treść jej ubliża czci rosyjskiego cara. Ze strony kompetentnej dowiadujemy się, że rzecz ta ma się nieco inaczej, a mianowicie, cenzura zakazała wystawienia tej sztuki z powodu, że „ubliża ona młodzieży polskiej w Warszawie, insynuując jej tendencje nihilistyczne”.

Oszuści. Z Radomyśla donoszą: Dzierżawca tutejszej propinacji Baruch Lów i spółnik jego Rafał Izrael, handlarz bydłem, narobiwszy długów na przeszło 80 000 koron, znikli bez śladu.

Przeciw kobietom. Z Chicago donoszą: North Westen University, który liczył siedmiesiąt słuchaczy medycyny, odmówił przyjmowania kobiet na fakultet medycyny. „Po trzydziestu dwóch latach doświadczeń okazuje się — powiedział jeden z najzdolniejszych profesorów uniwersytetu, p. Raymond — że kobiety są zawsze lichymi doktorami, gdyż nierozumieją, ani chirurgii, ani pracy w laboratorium. My ich nie chcemy i publiczność także ich nie chce”.

Pomiędzy słuchaczkami tego uniwersytetu, znajduje się księżniczka indyjska Bamha, Dhuleys Singh.

Djabeł w pułapce. W Leobersdorf pod Wiedniem wygrała niedawno temu posługaczka na kolei południowej, niejaka Schribankowa terno na loterii kasowej. Nagle ubiegłego piątku zjawił się u Schribankowej o samej północy „djabeł” i zażądał, pod grozą porwania kobiety do piekła, wydania pieniędzy. Przerazona taką wizytą kobieta, wyznała „djabłowi” otwarcie, że pieniądze ulokowała w badeńskiej kasie oszczędności. W obec tego szatan rozkazał, aby Schribankowa pieniądze z kasy podniosła i nie mówiąc nic nikomu, przyniosła je domu, poezem znikł. Posłuszna kobieta udała się nazajutrz istotnie do Baden po pieniądze. Kiedy jednak ją tam spytano, dlaczego włożoną gotówkę wycofuje, opowiedziała ona przygodę z djabełem. Doniesiono o tym wypadku policji i babina wróciła do domu w tajemnym towarzystwie dwóch agentów, którzy się z nadejściem nocy ulokowali w szafie. Punktualnie o północy zjawił się syn piekielny i zażądał pieniędzy. Schribankowa przerażona, odesłała go po pieniądze do szafy. Kiedy „djabeł” otworzył drzwi szafy, zamiast znaleźć tam pieniądze, znalazł się w silnych objęciach dedektywów, którzy go niebawem w kozie ulokowali. Djabełem tym ma być jeden ze sług kolejowych.

Straszny wypadek. Z Antwerpji donoszą o strasznym wypadku, jaki zaszedł tam przed kilkoma dniami, poruszając do najwyższego stopnia opinie publiczną. Rzecz się tak miała: Kapitan szwedzkiego okrętu „Sztokholm”, niejaki p. Rossander, zabawił się przez całą w towarzystwie jednego ze swoich przyjaciół. Nad ranem, skoro już czas było wracać na okręt, który tego dnia właśnie miał do Szwecji odpłynąć, p. Rossander pożegnał swego przyjaciela i wsiadłszy w dorożkę pojechał do portu. Nie dojechał jednakże... Zaginął w drodze bez śladu, a wraz z nim dorożka, w której jechał i woźnica... Wszelkie poszukiwania nie dały najmniejszego rezultatu, przypuszczano, że Rossander padł ofiarą jakiegoś zbrodni i dopiero po tygodniu przekonano się o prawdzie. Mianowicie, wskutek nieostrożności woźnicy, dorożka wpadła do jednego z kanałów portowych. W tych dniach wydobyto ją z wody, oraz odnaleziono zwłoki dorożkarza i kapitana Rossandera. Ponieważ znaleziono przy nim zegarek i pieniądze, więc wszelkie przypuszczenia o napadzie w celach rabunku upadły.

Omnibusy automatyczne. Automobile weszły już w Paryżu tak dalece w używanie, że nie tylko pełnią zadanie pojazdów spacerowych, ale wszystkie wielkie magazyny i przedsiębiorstwa uży-

wają ich jako wihekulów do przewożenia ciężarów. Automobile pełnią także funkcję dorożek, a w samym Paryżu jest kilkaset pojazdów tego rodzaju. Obecnie przedsiębiorcy francuscy chcą wprowadzić omnibusy automatyczne, które kursowałyby na większych przestrzeniach. W tym celu rozpisany jest już konkurs, a próba jazdy odbędzie się na przestrzeni 1145 kilometrów, między Paryżem a Monte-Carlo podczas Zielonych Świąt.

Teatr.

„Nikt mnie nie zna”, Al. hr. Fredry. — „Zagadka”, Pawła Hervieux. — „Goście”, St. Przybyszewskiego.

Prawdziwa niespodzianka! Lwowski teatr miejski, który od grudnia zmienić się był na wielką i małą operę, naraz wystąpił z utworami dramatycznymi! Rejestrowałem z podziwem repertuar od Nowego roku, zapisując: 1 stycznia: „Żydówka” (opera), 2-go stycznia: „Cyganerja” (opera), 3-go stycznia: „Manru” (opera), 4-go: „Cyganerja”, 5-go: „Wesola dwójka” (operetka), 6-go: „Manru”, 7-go: „Cyganerja”, 8-go: (niespodziewany wyjątek) „Dr. Maszkow”, komedia, 9-go: „Cyganerja”, 10-go: „Dr. Maszkow”, 11-go: „Simplicjusz” (operetka), 12-go: „Cyganerja”, 13-go: „Simplicjusz”, 14-go: „Loh-ngrin” (opera), 15-go: „Simplicjusz”, 16-go: „Cyganerja”... aż się w głowie kręciło! W szesnastu dniach czternaście oper i operetek, a jedna — dodałmy: „od macochy” — komedia!

Miałem sobie: albo dyrekcja teatru sądzi, że Lwów jest miastem milionowym i posiada 20 000 bardzo bogatych melomanów, którzy mogą naprzemiennie zapłacić i słuchać przez dni czternaście śpiewu jednych i tych samych melodji, albo też kasa dyrekeyjna powiedziała sobie romantycznie: „Ja jestem milion! i — co mi zrobisz”...

Nareszcie jednak przypomniało sobie, że znany dyrektor „pierwszy” sceny lwowskiej śubował ongi uprawiać narodową sztukę dramatyczną, a odciąć nas od „skocznej muzy operetkowej”... Przypomniało sobie i — obdarzono nas aż dwiema nowościami literatury dramatycznej, dodając „dla zaokrąglenia” (tak glosiły reklamy)... nieboszczyka Fredrę. Jutro będą znowu operetki, a pojutrze opery; ale, bądź co bądź, zarówno publiczność, jak i śpiewacy mieli przecie przez jeden dzień — wytchnienie...

Na to „wytchnienie” rozśpiewana dyrekcja dała nam dwie — nowości. „Nowościami” nazywamy sztuki Hervieux’a i Przybyszewskiego z tej jedynie przyczyny, że były grane wczoraj po raz pierwszy; właściwie bowiem charakter ich jest niejako dalszym ciągiem, jednym z epizodów tego, trującego nasze etyczne pojęcia posiewu, który na gwałt pragnie zaszczerpić p. Pawlikowski na gruncie lwowskim.

Należy się jednak sprawozdanie z tego, czem nas uraczono wczoraj.

A więc, była „Zagadka” Hervieux’a. W zderzonym i skorumpowanym świecie paryskim rzecz ta sprawiła wielkie wrażenie. Pomiędzy dwa małżeństwa wkraśl się „przyjaciół domu”, który prowadzi romans z jedną z żon. Mężowie stwierdzają, że „przyjaciół” ma romans z jedną z ich żon, ale nie wiedzą, z którą. Rozwiązanie tej zagadki stanowi treść dwóch aktów sztuki, napisanej zresztą bardzo zręcznie pod względem scenicznym. Ostatecznie, gdy „przyjaciół”, chcąc ratować honor własny i ukochanej, odbiera sobie życie, — jedna z tych kobiet wyznaje, że była jego kochanką, gdy druga mdleje... Nie znam oryginału i nie wiem, ażali pna Nałęczówna dobrze przetłumaczyła ostatnią scenę.

Jeżeli bowiem rzeczywiście przyznająca się do winy Eleonora twierdzi, że „była kochanką”, to właściwie zagadka polegałaby na pytaniu, dlaczego niepotrzebnie uczyniła wyznanie w chwili, kiedy skon ukochanego rzucił zasłonę tajemnicy na całą sprawę. Zagadką wobec tego wynik fabuły nie jest i rzecz, rozpoczęta i przeprowadzona z wielkim napięciem ciekawości widza, kończy się nielogicznie. Byłby nią natomiast, gdyby, wobec podżrzanego zemdenia jednej, druga przyznała się tylko, iż ona kochała się w nieszczęśliwym młodzieńcu.

Sztukę grano bardzo dobrze. Panie: Bednarzewska i Morska (obie żony) wyglądały bardzo uroczo, a grały z wielką finezją. Bardzo

dobrymi byli również obaj mężowie, pp. Chmieński i Hierowski, oraz p. Kamiński, jako stary margrabia, kuzyn. Tylko p. Adwentowicz (przyjaciół, Vivarce), nie był w swej roli, to też kreacja ta wypadła blade, bez sily dramatycznej. Całość sprawiała wrażenie scenicznej żartu, zabawki dramatycznej na tle rozwiązanych stosunków paryskiego życia. Jest to t. zw. *cas*, ulubiony temat dzisiejszych autorów francuskich, osnuty na tle — brudów życia, które skandalem zajmą, ale tendencją budzą niesmak.

Drugą nowość stanowiły „Goście” Przybyszewskiego. Kto nie zna „Złotego runa”, nie zrozumie tej fantazji, snującej się w sercu człowieka. P. Przybyszewski, który zawsze w kółko spowiada się ze wszystkich popełnionych i niepopelnionych grzechów swojego żywota, zajął nas i tym razem fantastycznym obrazem wyrzutów sumienia, oczywiście zawsze na temat genitalnych „świętości” i zbrodni. Jest to fantasmagorja wysoce ntalentowanego nmysłu, granicząca z jakimś delirium; coś bardzo oryginalnego i bardzo niezdrowego. Chodzą po scenie wyrzuty sumienia samca, którego religją była — samica, bo dlań ponad to niema innej wiary i innych ideałów. I znowu powtarza się wyznanie wiary autora: „Nie ma winy, — jest tylko kara; nie ma sprawiedliwości ani ludzkiej, ani Boskiej: jest tylko konieczność; życie to rozpacz, której śmierć samobójcza stanowi ukojenie” itp. Są to okropne bluźnierstwa, jakieś wizje chorobliwe, sny rozpaczne, a nietrzeźwe, obrazy bagniste, wywołujące w duszy ludzkiej upokorzenie człowieczeństwa. Talent wrodzony świeci tu, jak słońce nad wyziewami trzęsawiska. Szkoda, zaprawdę, tych promieni słonecznych, co mogły rozjaśniać i ożywiać dusze ludzkie i serca, jak kwiaty na łące i zboże na łąkach.

Grano sztukę z tendencją nastroju, a nawet — pjetyzmu, bo tego rodzaju rzeczy stanowią ulubiony temat chorej sceny naszej, nie szczedzono ani pieniędzy na świetną wystawę, ani pracy reżyserskiej. Choreg poetę interpretowano z histerycznym jakimś zapalem... Urzymał się jednak w mierze jeden tylko p. Kamiński, który z ogromną inteligencją i prawdziwym artyzmem odtworzył postać Satana — Gościa. Łamał się natomiast p. Solski (Adam); pani Solska (żona) przesadzała w ruchach rękami i kibicją, a pani Morskiej (Pola) brakło szczerości i ciepla. Obaj starcy, pp. Kwiatkiewicz i Wysocki bardzo dobrze odtworzyli rolę greckiego chóru, czy komentarza do tej całej historii, która odbywa się „w sercu”, ale z pewnością nie z s e r c a została poczęta.

„Dla zaokrąglenia”, przedstawienie rozpoczęło się starą, a serdecznego humoru pełną komedią Fredry: „Nikt mnie nie zna.” Trzeba doprawdy albo złośliwego satyryka, albo grubego żartownisia, iżby dwa tak wstrętne modernistyczne utwory „zaokrąglać” pocziwają krotchwila polskiego Moliera. Był to żart niesmaczny, wprost obrażający uczucie pietyzmu naszego dla Fredry i brak mi wyrazu na nazwanie tego postępku. Starego, słuckiego pasa, nie przypina się do stroju szansonistek!

Na wstępie narzekalem na przeladowanie operowe. Cofam to jednak wobec wczorajszego doświadczenia:

Bogu dzięki, że ten wieczór, poświęcony dramatowi, był wyjątkowym wypadkiem. Dziś znowu operetki, jutro operetki i jeszcze dalej operetki. Wolę już tę szkołę śpiewu przed pustymi ławkami, niż ów posiew zarazy moralnej i etycznej, jaką nam przynosi repertuar dramatu.

Na owe produkcje operowe może przynajmniej pójść nasza kobieta, o ile jej dyrekcja nie nauczyła smakować w „Zagadkach”, „Złotych runach” i „Gościach”!

O, sceno narodowa polska, gdzie ty?!

Kl. K.

Małżonek idealny.

W czasach, gdy kobieta winna jest małżonkowi posłuszeństwo zupełne, a małżonek uważa się za pana nieograniczonego połowicy swojej — zdobyć tytuł małżonka idealnego nie przedstawia trudności. Tytuł to tani i łatwo przyznawany przez opinie publiczną pierwszemu lepszemu filistrowi.

Inaczej zupełnie rzecz przedstawi się w nie-

